

VEILIG

ONVEILIG

Beleidsvisie waterstofdragers en uitgangspunten risicobeleid

Carel Kijne, Min. EZK
Jos Benner, Min. IenW

Nationaal Congres
Waterstofveiligheid

3 april 2024

Opbouw workshop

Inleidend deel:

- Achtergrond en essentie Uitgangspunten
- Proces Beleidsvorming Waterstofdragers

Interactief deel:

- De Uitgangspunten concreet voor waterstof
- Ruimte voor de dialoog

Blok 1
Generieke Uitgangspunten

Niet waterstof

Blok 2
Beleidsvisie Waterstofdragers

*Geen
veiligheid*

Blok 3
Waterstof-
veiligheid

Blok 1

**Uitgangspunten
voor omgaan
met veiligheid en
gezondheid bij de
energietransitie**

Waarom uitgangspunten voor bewust omgaan met veiligheids- en gezondheidsrisico's?

- **Noodzaak voortvarende energietransitie**
Coalitieakkoord, Klimaatakkoord, Klimaatwet, Oekraïne, enz.
- **Randvoorwaarden vanuit meerdere publieke belangen**
betrouwbaar, veilig, gezond, inpasbaar, betaalbaar enz.
- **Veel betrokkenen**
 - beleid verdeeld over meerdere ministeries;
 - ook lokale en regionale bevoegdheden (en inbreng nodig!);
 - breed veld aan adviesorganen, kennisinstellingen enz.

*Daarom uitgangspunten voor bewust (**verantwoord**, **voortvarend** en **verbonden**) omgaan met risico's in een voortvarende transitie.*

Verantwoord

Voortvarend

Verbonden

6 uitgangspunten voor de energietransitie

1. Hoog normniveau: als bij fossiel en overall minstens even veilig en gezond als nu
2. Risicobeperking: onzekerheden transparant maken en aanpakken
3. Ruimte voor innovatie: gereguleerd experimenteren en risicobeleid overgangsfase
4. Leren van incidenten: bij incidenten gepast reageren en leren
5. Beleidsambities combineren: transitiekansen benutten, maar ook conflicten tussen belangen signaleren daarover goede afwegingen maken
6. Openhartige communicatie: delen van ervaringen en dialoog over dilemma's

Kenmerken van de uitgangspunten

- Betreffen alle componenten van de energiemix.
- Zijn opgesteld door een werkgroep met vertegenwoordigers van EZK, IenW, JenV, BZK, VWS, SZW en in overleg met vele anderen.
- Zijn gebaseerd op bestaande kaders en adviezen, waar nodig verder aangevuld, uitgebouwd en toegelicht.
- Zijn toegesneden op het innovatieve karakter van de transitie.
- Zijn nu gericht op veiligheid en gezondheid. Later breder.
- Geven invulling aan regierol Rijk, zonder verandering in bevoegdheden.

Proces tot nu toe

- VNG, IPO en UvW vooraf geïnformeerd
- Brede consultatieronde met o.a.:
 - Rijkstoezichthouders
 - Veiligheidsregio's / GGD-en
 - Netbeheerders / 'Staatsbedrijven'
 - Havenbedrijven / industrieclusters
 - Brancheorganisaties / verzekeraars
- Brief 4 nov. 2022 met contouren en acties
(Kamerstuk 32 813, nr. 1113)
- Binnenkort finale versie, met hopelijk breed commitment

Kennisagenda en –programma

- Aangekondigd in de Kamerbrief.
- Bedoeld ter vergroting en consolidering van de kennisbasis voor het beleid.
- De inzichten die ontstaan worden openbaar.

Nu al:

- Richtsnoeren; m.n. voor waterstof

Blok 2

**Beleids-
vorming
Waterstof-
dragers**

Doel beleidsvorming

- Vormen van beleid over de mate waarin / wijze waarop / voorwaarden waaronder we fysieke stromen van deze waterstofdragers in Nederland willen faciliteren en eventueel stimuleren.
- Specifiek voor te importeren waterstof(dragers).
- Gaat om visie hierop vanuit het Rijk, maar ook om een strategie die de markt in de beoogde richting verder moet helpen.

Beleidscontext, producten en planning

Voorgeschiedenis

-
- > *Sinds kabinetsstandpunt 2004 'effectbeleid' ammoniak*
 - > *Transport, met name over het spoor, zoveel als mogelijk beperken door productie en gebruik te concentreren op dezelfde locatie*

Recente producten

-
- > *Ketenstudie 2021: aandachtspunten omgevingsveiligheid*
 - > *Volumestudie 2023: verwachte omvang specifieke stromen waterstofdragers*

Aangekondigd beleid waterstofdragers ([Kamerbrief](#) 17 maart 2023)

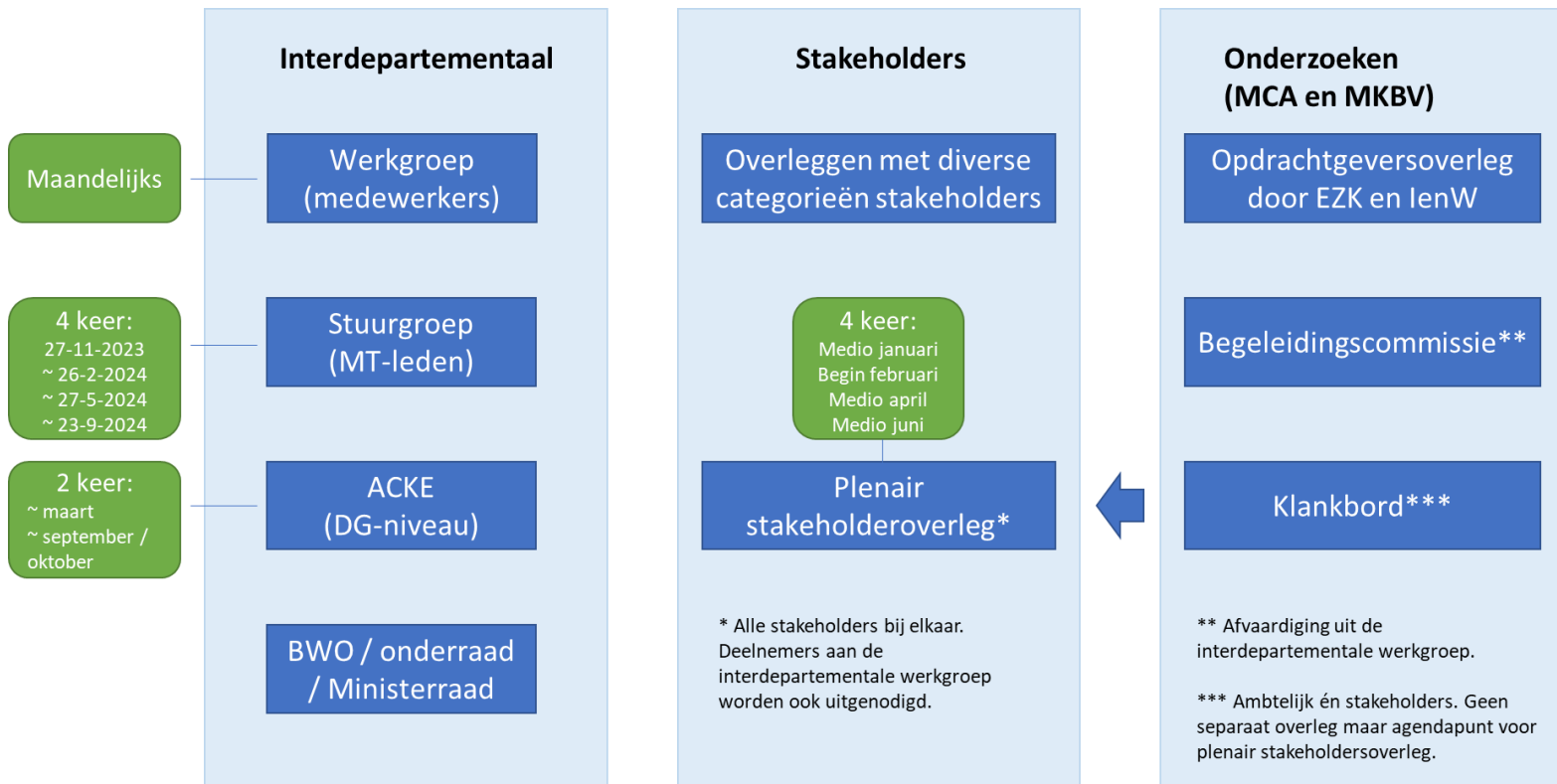
-
- > *Visievorming waterstofdragers (NPE, 2050)* Q3 2024
 - > *Multicriteria-analyse* Eind april 2024
 - > *Herijking Kabinetstandpunt ammoniaktransport 2004* Q3 2024
 - > *MKBV* Februari 2024
 - > *Veiligheidsrichtsnoer waterstofdragers* Q1 2024

Centrale vraag

-
- > *De mate waarin / wijze waarop / voorwaarden waaronder we fysieke stromen van waterstofdragers in Nederland willen faciliteren en eventueel stimuleren.*

Gezamenlijk afstemmingsproces IenW/EZK

Stakeholderparticipatie: doel

1. Informeren over de beleidvorming binnen de rijksoverheid.
2. Het in kaart brengen van relevante informatie en ontwikkelingen.
3. Kennis nemen van belangen, zienswijzen en behoeften.
4. Toetsen van denkrichtingen.

N.B.:

- Meewegen van inbreng is geen garantie voor het tegemoet komen aan ieders wensen.
- De eindproducten zullen veel vragen beantwoorden, maar niet alle.

Stakeholderparticipatie: werkwijze

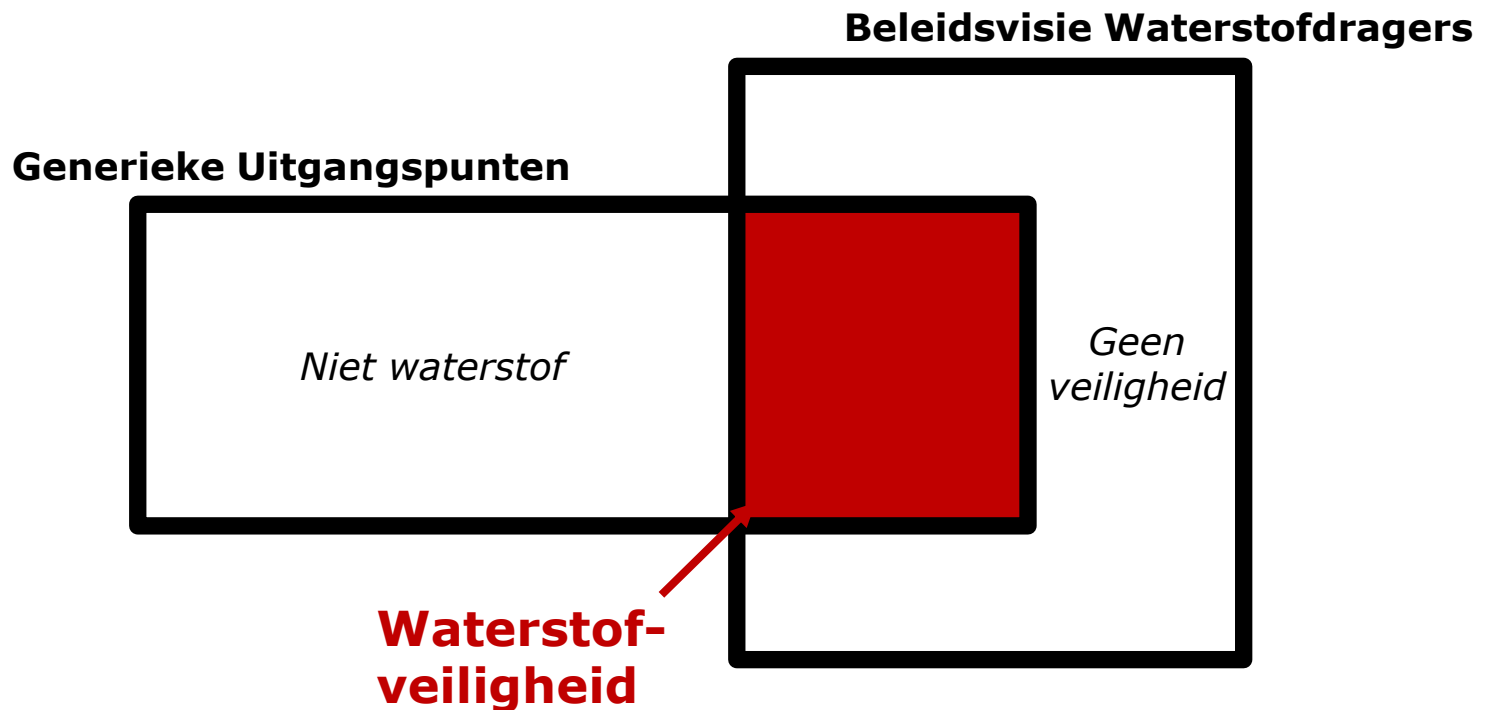
- De basis: vier plenaire stakeholderbijeenkomsten
 - 24 januari was aftrap
 - 6 februari was slotconferentie MKBV
 - Medio april en medio juni volgende bijeenkomsten
- Aanvullend:
 - Bilaterale gesprekken en werkbezoeken
 - Gerichte sessies met groepen stakeholders (zoals terminalbedrijven, medeoverheden)
 - Deelname aan bestaande gremia (zoals NWP, NL Hydrogen, ROVERR)
- Open uitnodiging:
 - Deel relevante informatie met ons, *position papers* of mogelijke zorgen
 - Benader ons desgewenst voor aanvullend contact

Blok 3 Interactie

Focus in rest van de workshop

Hoe passen de uitgangspunten op waterstof?
Welke dilemma's zien we / hoe lossen we die op?

UP 1; Hoog normniveau

Kern

Initiatieven voor de energietransitie voldoen aan dezelfde hoge normen voor veiligheid en gezondheid als bij fossiele energie. Het nieuwe energiesysteem is op systeemniveau minstens even veilig en gezond als het huidige.

Betekenis voor waterstof (*indicatief, t.b.v. dialoog nu*)

- Gasvormige waterstof moet voldoen aan vergelijkbare eisen als bij aardgas.
- Bij waterstofdragers is dat als bij benzine en diesel. Voor veel stoffen bestaan al normen.
- Nieuwe ontwikkelingen/volumes geven aanleiding tot heroverweging bestaande normen.
- Nieuwe technieken (elektrolyse, kraken e.d.) moeten voldoen aan vergelijkbare normen.
- Als systeem blijft de energievoorziening minstens even veilig en gezond als nu.

Dilemma's en oplossing daarvan

- Kunnen we voldoen aan dit uitgangspunt bij alle typen waterstofdragers?
- Moeten nieuwe risico's worden beschouwd als een aparte nieuwe categorie?
- Hoe bepalen we op een juiste manier het overall resultaat?
- Remedie: (1) gelijke normstelling als het type risico gelijk is, (2) rekening houden met effecten in 'achterland' en (3) beseffen dat er verdwijnende risico's tegenover staan.

UP 2; Risicobeperking

Kern

Initiatiefnemers analyseren risico's zorgvuldig en realistisch en beperken risico's in voldoende mate, waar nodig vanuit het voorzorgprincipe. Risico's worden verder beperkt dan de norm voor zover proportioneel. Overheid en initiatiefnemers passen nieuwste inzichten toe.

Betekenis voor waterstof (*indicatief, t.b.v. dialoog nu*)

- Initiatiefnemers van waterstofprojecten hebben primair de verantwoordelijkheid voor het voldoen aan de norm en keuze van maatregelen. Overheid is terughoudend met middelvoorschriften. Kan wel helpen en eisen stellen aan kwaliteit initiatiefnemer (certificering).
- Risico's worden verder gereduceerd dan de norm, voor zover proportioneel; rekening houdend met andere maatschappelijke belangen (incl. betaalbaarheid).

Dilemma's en oplossing daarvan

- Hoe vullen we voorzorg zo in dat deze bijdraagt en niet onnodig belemmert?
- Hoe voorkomen we stapeling van conservatieve aannamen in de risicoanalyse.
- Remedie: (1) primaire verantwoordelijkheid bij initiatiefnemer, (2) kwaliteitseisen en richtsnoeren vanuit overheid, (3) realistische aannames en kennisopbouw, (4) nieuwe inzichten alert toepassen.

UP 3; Ruimte voor innovatie

Kern

Bieden van ruimte voor innovatie, door eenvoudig toelatingsproces voor nieuwe initiatieven en meer bekendheid geven aan bestaande experimenteerruimte. Daarnaast Richtsnoeren en andere beleidskaders.

Betekenis voor waterstof (*indicatief, t.b.v. dialoog nu*)

- Overheid biedt beleidskaders voor situaties waar nog niet alle wet- en regelgeving is toegesneden op de stoffen en volumes bij de transitie naar waterstof.
- Toelatingsproces van initiatieven bij de energietransitie wordt waar mogelijk gestroomlijnd en vereenvoudigd (o.b.v. regels EU).

Dilemma's en oplossing daarvan

- Angst voor het onbekende is te begrijpen. Voorzichtigheid is gepast. Hoe kunnen daar recht aan doen, zonder de transitie onnodig te vertragen?
- De (regels voor) experimenteerruimte zijn vaak onbekend. Hoe kunnen we daar het best meer bekendheid aan geven en ervaringen delen?
- Remedie: (1) Richtsnoeren bieden, (2) NWP-website en (3) lef tonen.

UP 4; Leren van incidenten

Kern

De initiatiefnemer leert van incidenten en deelt de resulterende inzichten. De overheid bevordert dit, en onderzoekt na ernstige incidenten of ongevallen in hoeverre wijzigingen in beleid, regelgeving of toezicht zinvol zijn.

Betekenis voor waterstof (*indicatief, t.b.v. dialoog nu*)

- Kennis over risico's vergroten door een onderzoeksprogramma / kennisbank.
- Praktijkervaringen - m.n. bij innovatieve projecten - actief monitoren en analyseren.
- Nieuwe inzichten actief delen en bevorderen dat deze worden toegepast.
- Voorkomen dat een te snelle politiek oordeel wordt geveld na een ongeval, voordat de feiten bekend zijn en zijn geanalyseerd.

Dilemma's en oplossing daarvan

- Hoe krijgen we resultaten van incidentonderzoek? (verg. waterstofbus Doetinchem)
- Hoe voorkomen we beleidsmatige overreactie bij een incident, zonder feiten te kennen?
- Wat is een goede rol-/verantwoordelijkheidsverdeling overheid en initiatiefnemers?
- Remedie: (1) kaders scheppen voor leren zonder overreactie; eisen stellen bij subsidie en maken afspraken vooraf en (2) rol overheid en initiatiefnemer expliciteren.

UP 5; Openhartige communicatie

Kern

Informatievoorziening aan en dialoog met omwonenden en andere betrokkenen is openhartig en eenduidig en houdt rekening met de risicocontext en percepties.

Betekenis voor waterstof (*indicatief, t.b.v. dialoog nu*)

- Actief en transparant communiceren over zowel het maatschappelijk belang van de waterstoftransitie als over de risico's en nadelen daarvan.
- Stimuleren initiatiefnemers, medeoverheden en andere stakeholders dit ook te doen.
- Bij informatievoorziening en dialogen gebruik maken van inzichten over risicoperceptie.
- Duidelijkheid bieden over welke verantwoordelijkheid ligt bij de initiatiefnemer en welke bij overheidsorganisaties, maar ook gedeelde belang duidelijk maken.

Dilemma's en oplossing daarvan

- Is iedereen bereid open te communiceren, ook over risico's?
- Is er bereidheid om risicoperceptie te baseren op reële data en niet op aannames?
- Hoe kan daarbij worden omgegaan met (ook gifwolk-)aandachts- en effectgebieden?
- Remedie: (1) actief delen van ervaringen, o.a. via NWP themagroep en (2) bieden handvat voor (en inzicht in) onderzoek naar risicoperceptie.

UP 6; Beleidsambities combineren

Kern

Overheid werkt opgabegericht samen aan de energietransitie, realiseert daarbij samenhang tussen beleidsambities en zoekt bij knelpunten een oplossing.

Betekenis voor waterstof (*indicatief, t.b.v. dialoog nu*)

- Voorbeeld: keuze voor type waterstofdrager heeft invloed op veiligheid, maar ook ruimte, stikstof, arbeidsomstandigheden e.d. Belangen worden steeds breed gewogen.
- De waterstoftransitie biedt kansen voor economische en technologische ontwikkeling, maar ook circulariteit, luchtkwaliteit e.d. Er zijn aandachtspunten m.b.t. beschikbaarheid zoet water. Kansen en dilemma's worden vroegtijdig gesignaleerd en besproken.

Dilemma's en oplossing daarvan

- Hoe bevorderen we betere synergie tussen beleidsambities en stelselwijzigingen?
- Hoe omgaan met spanningen (verg. Safe en Sustainable by Design vs snelheid)?
- Hoe voorkomen we verkokerd risicobeleid vanuit ministeries, gemeenten en provincies?
- Remedie: (1) deze UP's, (2) onderling afstemmen, (3) expliciet onderbouwen of geconstateerd risico onder/boven de normwaarde ligt en of maatregelen uitvoerbaar en kosteneffectief zijn).

Slotvragen

1. Zijn de Uitgangspunten duidelijk?
2. Sluiten ze aan bij jullie rol in de waterstoftransitie?
3. Hebben jullie cases waarin de uitgangspunten (nog beter) behulpzaam kunnen zijn?
4. Over welke uitwerkingen of handreikingen zou je willen meedenken?
5. Heb je concrete vragen voor de kennisagenda?